

СУДОВА ВЛАДА ЯК ТВОРЕЦЬ ПРАВА В КОНТЕКСТІ ПОДІЛУ ВЛАД

Розглядається судова влада як творець права в контексті поділу влади, де особливо приділена увага прецеденту (адміністративному та судовому), а також форми його прояву в англо-американській, романо-германській та правовій системі України, як наслідок вищенаведеної юридичної конструкції.

Ключові слова: поділ влад, судова влада, джерело права, прецедент, судовий прецедент, романо-германська, англо-американська правова сім'я, правова система України.

Постановка проблеми. Проблема побудови правової держави та громадянського суспільства вимагає вдосконалення інституту поділу влад в Україні, а також з'ясування аксіологічних особливостей судової гілки влади в контексті сучасного біполярного світу. Актуальність проблеми пов'язана також з сутнісною діяльністю судової влади в межах творення права на прикладі англо-американської, романо-германської та правової системи України, результатом чого виступає правовий прецедент у різних формах. У процесі дослідження ми дійшли висновку, що судова гілка влади породжує джерела права у різних правових системах, а саме судову практику, як джерело в континентальному праві, так і судовий прецедент у загальному праві. На основі проведеного наукового дослідження можна стверджувати, що в Україні судова практика є джерелом права.

Метою статті є з'ясування судової влади як суб'єкта творця права в контексті поділу влад.

Стан дослідження. Дослідженню проблеми судової влади, як творця права, велику увагу приділяли науковці: В.С. Нерсисянц, А.В. Поляков, М.М. Марченко, Н.М. Пархоменко, А.К. Романов, Р. Кроса, С.К. Загайнова, д-р Гудхарт, В. Бернхем, О.Ф. Скаун та ін.

Виклад основних положень. Державна влада складається із трьох відносно самостійних гілок, кожна з яких має свою юридичну обґрунтованість і унікальність у межах тієї чи іншої правової системи. Традиційно це: законодавча, виконавча і судова гілка влади, загалом це три основоположні інституціонально-правові форми публічно-владної діяльності [1, с 574].

Традиційно існує поділ влад, але залежно від правових систем чи форм правління кожна з гілок влади наділена певною унікальністю у процесі формування та діяльності. Прикладом може бути романо-германська чи англо-американська правова сім'я, оскільки в даних правових системах судова гілка влади виступає творцем права.

Результатом діяльності судової влади є **правовий прецедент** (судовий, адміністративний) - акт-документ, що містить нові норми права в результаті вирішення конкретної юридичної справи судовим або адміністративним органом, якому надається загальнообов'язкове значення при вирішенні подібних справ у майбутньому,

Ознаки правового прецеденту: 1) є актом волевиявлення правозастосовного органу (судового чи адміністративного); 2) має нормативний характер - містить нові норми або принципи права; 3) виникає за наявності прогалин у нормативно-правовому регулюванні у процесі вирішення конкретної юридичної справи; 4) набуває обов'язкового значення через поширення своєї дії на аналогічні справи в майбутньому, спираючись на справедливість однакового розгляду однакових випадків; 5) є письмовим актом, тобто таким, що має зовнішню форму вираження; має юридичну силу, похідну від суб'єкта його творення; 6) має юридичну силу, похідну від суб'єкта його творення; 7) забезпечується державою.

Види прецедентів за способами виникнення: нормативно-правові, правотлумачні (право роз'яснювальні), правозастосовні. Види прецедентів за суб'єктами право застосовної нормотворчості: судові, адміністративні [2].

Судовий прецедент - рішення з конкретної справи, яке завдяки обґрунтуванню стає правилом, обов'язковим для всіх судів тієї самої або нижчої інстанції при розгляді аналогічних справ. Підставою застосування судового прецеденту є обґрунтування, що жодна зі всіх чинних правових норм не відповідає певному випадку.

Судовий прецедент є одним із провідних джерел права англо-американського типу (Велика Британія, США, Канада, Австралія й ін.). Види судових прецедентів в англійському праві:

1) *обов'язкові* - створюються винятково вищими судовими інстанціями: Палатою лордів, Судом корони, Апеляційним судом і Високим судом. Нижчі суди таких прецедентів не створюють. Якщо факти, виявлені судом з розгляне-

ної справи досить схожі. А також якщо попереднє рішення ухвалене вищим судом або (як виняток) судом рівної юрисдикції, суд зобов'язаний додержувати попереднього судового прецеденту;

2) *переконувальні* - створюються рішеннями нижчих судових інстанцій; рішеннями, прийнятими судами загального права інших держав Британської співдружності; рішеннями, що ухвалені паралельними судовими інстанціями тощо - вони не мають такої частини як *ratio decidendi* (частини рішення, в якому виражена норма або принцип права, тобто мотив), рішеннями судів Європейського Союзу.

Структура правового прецеденту: *ratio decidendi* (правова позиція) - висновки, в яких викладена суть позиції судді; на них ґрунтується рішення або вирок; в них визначається, наскільки факти з даної справи відповідають фактам попереднього прецеденту. На цю частину судового рішення орієнтуються судді тих правових систем, які утворилися на основі англійської системи; *obiter dictum* (попутно сказане) — докази й висновки, які не є обов'язковими для правової позиції суду й мають чинність прецеденту, що не зв'язує суддю безумовно. Однак згодом судді можуть використати аргументи цієї частини судового рішення.

Англійське правило прецеденту має імперативний характер такого змісту: вирішувати так, як було вирішено раніше (це правило «*stare decisis*», що взяте з латинської фрази «*stare decisis et non quieta movere*», яка означає «дотримуватися прецедентів і не порушувати вже встановлене»). Відповідно до цього правила кожна судова інстанція зобов'язана додержувати прецедентів, вироблених вищим судом, а також створеним нею самою (якщо це вища судова інстанція). Хоч формально суд пов'язаний судовим прецедентом вищого суду або суду тієї самої інстанції, однак у процесі вибору відповідного прецеденту суддя має можливість відкинути його в результаті тлумачення під приводом відмітності обставин даної справи від прецеденту [3, с 210-215].

В Україні судовий прецедент офіційно не визнаний як джерело (форма) права, але система судових прецедентів виробляється у процесі: 1) судового розгляду справ у касаційній інстанції (латентний прецедент у вигляді рішень Верховного Суду; керівних роз'яснень Пленуму Верховного Суду, що містять у собі певні право положення нормативного характеру, які поширюються на невизначену кількість випадків і на персонально необмежене коло суб'єктів (*право застосовні і право роз'яснювальні прецеденти*); 2) ви-

несення рішень Конституційним Судом у конкретній справі, які містять офіційне тлумачення закону, у результаті чого не лише скасовуються окремі законодавчі положення, а й установлюються нові приписи нормативного характеру, що породжують юридичні наслідки загального значення (*правороз'яснювальні прецеденти*). Правові позиції Конституційного Суду викладаються в резолютивній частині його рішення і набувають характеру нормативності не нормативно-правового акта, а судового (конституційного) прецеденту завдяки своїй казуальності й процесуальному режиму провадження (крім внутрішньо організаційних рішень). Правороз'яснювальні прецеденти Конституційного Суду України можуть міститися й у мотивувальній частині його рішень про відповідність Конституції законів та інших правових актів, що визначені законом.

Настав час законодавчо закріпити за судами нормотворчу функцію – надати офіційної юридичної сили рішенням Конституційного Суду України, нормативним тлумаченням Пленуму Верховного Суду та Вищих спеціалізованих судів, а також рішенням судів загальної юрисдикції, що скасовують дію нормативних актів, тобто визнати судовий прецедент джерелом (формою) права в Україні.

Зростанню ролі судового прецеденту в Україні сприяють: 1) недосконалість законодавства (колізії, суперечності та прогалини в ньому); 2) відведення належного місця «третьій владі» - судовій. Наділення судів України правом визнавати недійсними норми органів влади та управління та скасовувати їх свідчить про те, що суд перестав бути лише органом вирішення індивідуальних спорів, і його компетенція поширилася на нормотворення; 3) наявність конституційного контролю, здійснюваного Конституційним Судом (розробка принципових рішень, уточнення положень закону так, що народжуються нові норми, так звані правоположення судової практики). Адже жоден орган державної влади не має права ухвалювати нормативні й інші правові акти, що суперечать Конституції України у тлумаченні їх Конституційним Судом; 4) офіційне визнання прецедентів Європейського Суду з прав людини. Ухвалення Закону «Про ратифікацію Конвенції про захист прав і основоположних свобод людини 1950 р., Першого протоколу і протоколів №№ 2, 4, 7 і 11 до Конвенції» (17.08.1997 р.) означає, що Україна визнала юрисдикцію Європейського Суду з прав людини з питань тлумачення і застосування цієї Конвенції. Відповідно до ст. 17 закону України від

23.02.2006 р. «Про виконання рішень і застосування практики Європейського Суду з прав людини», суди застосовують при розгляді справ Конвенцію і практику Європейського Суду з прав людини як джерело права.

Так, ст. 8 Кодексу адміністративного судочинства України зобов'язує суд при вирішенні справ керуватися принципом верховенства права, пов'язуючи його, зокрема з необхідністю враховувати судову практику Європейського Суду з прав людини [2].

Варто пам'ятати, що прецедентне право Європейського Суду з прав людини обмежене рамками Конвенції про захист прав і основних свобод людини, засноване на інтерпретації її норм і використовується лише у зв'язку з їх реалізацією.

У країнах, де правовий прецедент визнаний джерелом (формою) права, він діє не лише за відсутності закону (для заповнення прогалін), а й паралельно з ним. Це означає, що конкретний суд і адміністративний орган виконують нормотворчі функції навіть за наявності відповідного закону.

При аналізі судової практики, як джерела права, потрібно звернутися до аналізу романо-германського права.

Як зазначає І.Ю. Богдановська, судова практика є суперечним джерелом права романо-германської правової сім'ї. Ця обставина пояснюється тим, що роль судової практики може бути уточнена лише у зв'язку з роллю закону, точніше, творча роль судової практики завжди чи майже постійно приховується за баченням тлумачення закону. Це пояснює прагнення юристів спиратися на закон. У континентальній Європі з XVII-XVIII ст.ст. з'явилася доктрина, що закріплює попереднє зобов'язання й вимагала керуватися попередніми рішеннями.

Так, у Німеччині у 1654 р. було встановлено, що суд може слідувати власним попереднім рішенням. У 1763 р. Верховний суд Австрії отримав право відходити від своїх рішень, проте лише в тому випадку, якщо цього потребувала зміна обставин [5, с. 36]. Звідси випливає, що існують певні культурні традиції визнання судової практики як джерела права. Тому ряд науковців окремо відносять дане джерело до вторинних джерел права романо-германської правової сім'ї [2; 3; 4].

Як засіб з'єднання абстрактної юридичної норми і конкретних життєвих обставин виступає прецедент - оптимальний спосіб забезпечення динамізму права. Прецедентна форма судової практики складається у процесі діяльності судів другої інстанції, а в окремих випадках - з особливо

важливих, що потребують принципових рішень, справ - судів першої інстанції. При цьому в ролі суду першої інстанції в окремих випадках може виступати і Верховний суд країни [11, с. 99].

Стосовно визначення місця і ролі судової практики як джерела права існують два підходи: французька і німецька доктрини.

- Французька доктрина характеризується так званою впорядкованістю правозастосування, що виникла ще з часів Французької революції. Згідно зі ст. 5 Цивільного кодексу, судам заборонено виносити рішення у вигляді положень загального або регламентарного характеру; це означає, що суддя у своєму рішенні не може створювати норму права, яка застосовувалася в аналогічних випадках [7, с. 106].

Як зазначає Ж.Л. Бержель, французький дослідник права, виникнення судової практики як джерела права супроводжується великою кількістю обмовок у французькому праві [12, с. 106]. Їх призначення - обмежити дію держави рамками-умовами, здатними подолати її зловживання [12, с. 106].

Правові застереження - соціально зумовлене роз'яснення, що має спеціальну нормативно-лексичну форму вияву (заява, положення), частково змінює зміст чи обсяг дії норми права, створює новий правовий режим, виступає формою узгодження інтересів і породжує визначені юридичні наслідки [55, с. 39], проте прямої заборони використання судової практики не несе. Це зумовлено передусім наявністю великої кількості застережень, що є побічним наслідком використання судової практики.

За словами Ж. Л. Бержеля, заборона обов'язкової сили прецеденту не свідчить про негласну роль судової практики у правовій системі Франції. Роль судді є основною в застосуванні закону, його інтерпретації, заповненні існуючих прогалін, а також у його оновленні, оживленні чи згладжуванні, тобто ігноруванні й протидії йому. Незважаючи на те, що місця судді передбачає підкорення закону, суддя, виконуючи роль необхідної об'єднуючої ланки між видами норми права та його директивним застосуванням, насправді може дискримінувати закон. Тому стосунки між законодавчими та судовими органами набувають іноді «характеру бурі» [12, с. 137]. Фактично у французькій теорії судовий прецедент не є джерелом права.

- У німецькій правовій традиції рішенням судів надають більшого значення, ніж у Франції. До легітимних функцій Німецького суду належить, зокрема, функція розвитку й удоскона-

лення права, що включає повноваження на правотворчу діяльність. У рішенні від 14 лютого 1973 р. Федеральний конституційний суд Німеччини пояснює цю функцію так: суддівська діяльність не зводиться лише до пізнання і виразу волі законодавця. Цілі правосуддя можуть вимагати від судді вияву та реалізації в його рішеннях принципів, що іманентні конституційному правопорядку, проте не знайшли втілення в тексті писаних законів. Суддя не повинен чинити свавілля, його рішення повинно базуватися на раціональній аргументації. Очевидно, що писаний закон не завжди виконує свою функцію - справедливо розв'язувати юридичні проблеми. У конкретному випадку суддівське рішення ліквідує цю прогалину, виходячи зі здорового глузду та загальних уявлень про справедливість. Завдання та повноваження у сфері правотворчості, але в межах Конституції, ніколи не оскаржуються суддями. Верховні суди визнали це з самого початку. Федеральний конституційний суд визнавав це завжди [7, с. 106-107]. Використання судової практики, як джерела права, в німецькому праві є природним, оскільки сама юридична термінологія є абстрактною, своєрідною прогалиною, що спонукає до використання судової практики як джерела права.

Судову практику можна вважати допоміжним джерелом права в романо-германській правовій сім'ї, хоча сфера її застосування постійно розширюється. Особливе місце в системі джерел права в Німеччині займає рішення Конституційного суду [14, с. 93].

Тепер детальніше зупинимось на правових системах континентальної Європи з питань використання ними судової практики.

У тих країнах, де юридична сила і нормативність судових рішень не тільки визнаються, але й закріплюються в законодавчому порядку, створюються об'єктивні та доволі сприятливі умови для формування теорії та розвитку практики застосування судового прецеденту. До таких країн можна віднести, наприклад, Іспанію, де офіційно визнається правотворча роль судової практики.

Судова практика заснована на ряді рішень Верховного суду Іспанії і формує так звану «загальну правову доктрину» {doctrina legal}. Порушення її, згідно з законом, є однією з найважливіших підстав для оскарження судових рішень у Верховному суді [15, с. 509].

До країн, де офіційно визнається і законодавчо закріплюється прецедент як джерело права, належить і Швейцарія.

У Цивільному кодексі цієї країни (ст. 1) окремо вказується, що право повинно засто-

совуватися в усіх, без винятку, випадках, виходячи із букви і духу змісту його положень.

Там, де в законодавчих актах відсутні норми, які могли би застосовуватися до розглядуваної справи, суддя повинен вирішувати питання згідно з існуючим звичаєвим правом. При цьому, у відповідності зі створюваними нормами і відносно них, суддя має діяти так, ніби він законодавець. Проте у процесі здійснення такого роду діяльності суддя не повинен виходити за межі, встановлені визнаними принципами правової доктрини і нормами прецедентного права [15, с. 509].

Законодавче закріплення та забезпечення поряд з правозастосовною також правотворчою діяльністю судів Швейцарії, Іспанії та деяких інших країн романо-германського права, без сумніву, створює важливі передумови не тільки для формування в рамках їх правових систем загальної концепції прецеденту, але й для забезпечення одноманітної практики їх судового застосування [15, с. 509].

Існує також ряд правових систем, де замовчується законодавче закріплення правового прецеденту, хоча насправді на практиці він активно застосовується.

Прикладом може бути правова система Німеччини, де судове право формально не визнають значним джерелом права, водночас вважають, що в реальному житті цієї країни суди відіграють доволі важливу, хоча й не однакову роль у різних сферах суспільного правового життя і в галузях права - роль інтерпретатора правових норм і джерел їх формування та розвитку.

Межі реальної правотворчої, правозастосовної й інтерпретаційно-правової діяльності судів є вирішальним фактором у визначенні того, чи є судійське рішення в теперішній час джерелом права, чи ні [15, с. 510].

У Греції, де формально судова діяльність зводиться до тлумачення правових норм, у перспективі рішення судів також створюють прецеденти.

Зазначимо, що стосовно місця і ролі прецеденту в правовій системі Нідерландів превалює точка зору, згідно з якою прецедент має менший авторитет, ніж закон, суддя не є центральною фігурою голландського права, а судді не зобов'язані, в принципі, слідувати попереднім судовим рішенням, хоча в науково-дослідній літературі висловлюються інші погляди [16, с. 29], зміст яких зводиться в цілому до переоцінки ролі і значення судових рішень у правовій системі Нідерландів, а саме: 1) судові рішення сприяють підвищенню авторитету міжнародного права і відіграють при цьому важливу роль у правовій системі Нідерландів; 2) незважаючи на те що в Нідер-

ландах принцип *stare decisis* офіційно не визнається, а суди, що стоять нижче, не зобов'язані слідувати рішенням і думці Верховного суду, попри це на практиці вони керуються власне ними; 3) не можна недооцінювати творчу функцію судової влади, яка в Нідерландах вища, ніж в інших країнах романо-германського права [16, с. 28].

Ці обставини, на думку авторів, котрі досліджують правову систему Нідерландів, пояснюються тим, що з метою забезпечення стабільності законодавці у певних сферах суспільного життя діють для врегулювання суспільних відносин через суд [16, с. 28-29]. У сфері конституційного права, що стосується основних прав і свобод людини і громадянина, суд також використовує творчий підхід [16, с. 29].

У більшості країн романо-германського права прецедент визнається джерелом права не тільки в формальному, а й у практичному аспекті.

На користь практичного значення прецеденту свідчать і інші фактори, наприклад, обов'язковість рішень Конституційного суду країни (ФРН, Італії та інших) для всіх нижчих судів й інших державних органів, незважаючи на те, що формально судові рішення як джерело права не визнаються [15, с. 514].

На підтримку тези про практичну роль прецедентів як джерела права виступають і деякі юристи країн романо-германського права, наголошуючи, що право не просто створюється державою, апріорним шляхом і міститься тільки в законодавчих нормах. Пошук права - це завдання, яке повинно виконуватися всіма юристами, кожним у своїй сфері, з використанням різних методів, включаючи методу практикуючих юристів. При цьому юристами керує загальний ідеал - прагнення досягнути в кожному питанні рішення, яке відповідало б загальним принципам справедливості і було засноване на поєднанні різних інтересів - як приватних, так і загальносуспільних [7, с. 111].

Р.З. Лівшиц у статті «Судова практика як джерело права» зазначає, що не тільки законодавство може розглядатися як джерело права. Якщо судова практика почала відображати і реалізувати гуманістичні, справедливі, справжні правові начала, то відпали теоретичні передумови для невизнання її джерелом права [17, с. 5].

Роль судової практики зростає передусім у тих країнах романо-германської правової сім'ї, які є членами Європейського Союзу. Це пов'язано з тим, що в ЄС практично визнано прецедентний характер рішень суду ЄС та їх статусу найважливіших джерел європейського права [18, с. 204-209].

Стосовно практики Європейського суду з прав людини, що знаходиться в Страсбурзі, відзначено набуття певного досвіду, а саме прецедентів Європейського суду з прав людини [19].

Оскільки Європейське право визнається складовою частиною національного права держав-членів ЄС, рішення суду ЄС суттєво впливає на відповідні національні правові системи.

Висновки. Отже, на основі вищенаведених міркувань можна стверджувати, що судову владу можна вважати творцем права, але виключно через призму поділу влад на законодавчу, виконавчу і судову. Оскільки тільки в контексті поділу влад дана діяльність судової влади набуває аксіологічного характеру.

Судовий прецедент займає особливе місце в англо-американській, романо-германській правовій сім'ї, що зумовлено як культурними, так і історичними традиціями, в деяких правових системах він проявляється більше, в інших менше, проте виступає дієвим засобом швидкого розвитку правової системи.

Хоча в Україні судовий прецедент офіційно не визнаний як джерело права, але можна стверджувати, що система судових прецедентів виробляється у процесі: а) судового розгляду справ у касаційній інстанції у вигляді рішень Верховного Суду; керівні роз'яснення Пленуму Верховного Суду, що містять у собі певні положення нормативного характеру; б) винесенні рішення Конституційним Судом у конкретній справі, які містять офіційне тлумачення закону, що певним чином розширяє правову норму.

Список літератури

1. Проблемы общей теории права и государства: учебник для вузов / под общей ред. В.С. Нерсесянца. - М.: НОРМА-ИНФРА-М, 1999. - 832 с.
2. Скакун О.Ф. теорія держави і права: підручник / О.Ф. Скакун. - К.: Алеута; КНТ; ЦУЛ, 2009. - 520 с.
3. Ситар І.М. Правові системи сучасності (західна традиція права): навч. посібник / І.М. Ситар. - Львів: ЛьвДУВС, 2009. - 408 с
4. Беренбойм П.Д. 3000 лет доктрины разделения властей. Суд Сьютера / П.Д. Беренбойм. - 2-е изд., доп. и перераб. - М.: Российская политическая энциклопедия, 2003. - 288 с.
5. Богдановская И.Ю. Судейское право и его современная роль / И.Ю. Богдановская // Право и демократия: межвузовский сборник научных трудов. - Вып. 7. - М., 1995. - С. 30-39.

6. Давид Р. Основные правовые системы современности / Рене Давид, Камила Жоффре-Спинози; пер. с фр. В.А. Туманова. - М.: Международные отношения, 2003. - 400с.
7. Порівняльне правознавство: підручник для студ. вищ. навч. закл. / В.Д. Ткаченко, С.П. Погребняк, Д.В. Лук'янов; за ред. В.Д. Ткаченко. - Х.: Право, 2003.-274 с.
8. Марченко М.Н. Правовые системы современного мира: учебное пособие / М.Н. Марченко. - М.: Зерцало-М, 2008. - 528 с.
9. Осаке К. Сравнительное правоведение: схематический комментарий / Коистофер Осаке. - М.: Юристь, 2008. - 830 с.
10. Тихомиров Ю.А. Курс сравнительного правоведения / Ю.А. Тихомиров. - М: НОРМА, 1996. - 432 с.
11. П.Капустина М.А. Действие юридических норм во времени / М.А. Капустина. - СПб.: Изд-во С.-Петербурга, ун-та, 2001. - 112 с.
12. Бержель Ж.Л. Общая теория права / Ж.Л. Бержель; под общ. ред. В.И. Даниленко; [пер.с фр.]. - М: NOTA BENE, 2000. - 576 с.
13. Шутак Д.И. Теория и практика оговорки в праве: система понятий: терминологический словарь / Д.И. Шутак. - СПб.: С.-Петербург, ун-тет; МВД России; Алтея, 1999. - 203 с.
14. Берхус Хашматулла. Вступ до порівняльного правознавства: [навч. посібник] / Хашматулла Берхус. - Одеса: Юридична література, 2002. - 328 с.
15. Марченко М.Н. Источники права: [учебное пособие] / М.Н. Марченко. - М.: Велби; Проспект, 2005. - 760 с.
16. Правовая система Нидерландов / отв. ред. В.В. Бойцова, М.В. Бойцова. - М.: Зерцало-М, 1998. - 432 с.
17. Судебная практика как источник права. — М.: Институт государства и права Российской АН, 1997. - 48 с.
18. Хорольський Р.Б. Судовий прецедент як джерело права Європейського Співтовариства / Р.Б. Хорольський // Проблеми законності. - Вип. 39. - Х.: Нац. юрид. акад. України, 1999. - С 200-210.
19. Де Сельвиа М. Прецеденты Европейского Суда по правам человека. Руководящие принципы судебной практики, относящиеся к Европейской конвенции по защите прав человека и основных свобод. Судебная практика с 1960 по 2002 г. / М. де Сельвиа. - СПб.: Юридический центр Пресс, 2004. - 1072 с.

R.E. Strotsky

THE JUDICIARY AS THE CREATOR OF LAW IN THE CONTEXT SEPARATION OF POWERS

Summary

The paper considers the judiciary as a creator of law in the context of separation of powers, particularly where attention is paid to precedent (administrative and judicial), and its manifestation in the form of Anglo-American, civil law and legal system of Ukraine as a result above the legal structure.

Key words: separation of powers, the judiciary, the source of law, precedent, judicial precedent, Romance and Germanic, Anglo-American legal family, the legal system of Ukraine.

P.E. Строцкий

СУДЕБНАЯ ВЛАСТЬ КАК СОЗДАТЕЛЬ ПРАВА В КОНТЕКСТЕ РАЗДЕЛЕНИЯ ВЛАСТЕЙ

Аннотация

Рассматривается судебная власть как создатель права в контексте разделения властей, где особенно уделено внимание прецедентам (административному и судебному), а также формы их проявления в англоамериканской, романо-германской и правовой системе Украины, как следствие вышеприведенной юридической конструкции.

Ключевые слова: разделение властей, судебная власть, права, прецедент, судебный прецедент, романо-германская, англо-американская правовая семья, правовая система Украины.